

Ignacy Bokwa

"Piotr Wysz z Radolina (*ok. 1354-1414) i jego dzieło 'Speculum aureum'", Władysław Seńko, Warszawa 1996 : [recenzja]

Studia Theologica Varsaviensia 35/1, 291-292

1997

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

na katechezę (rozdział XII). Sugeruje, aby każdy katecheta był zorientowany w problematyce teologicznej, a teolog był w jakiś sposób katechetą. Teologia i katecheza mają być na siebie otwarte, ale w otwarciu tym trzeba dzisiaj uwzględnić tak katechetyczny, jak i teologiczny pluralizm. Ostatecznie proponuje, aby relacje katechezy do teologii układały się nie tylko w jednym kierunku - katecheza ma nie tylko upowszechniać teologię, ale powinna być także w stosunku do niej krytyczna. Twierdzi, że katecheza "otwiera się na wszystko, co się dzieje w Kościele i świecie, ale zarazem zgłasza swój sprzeciw, by w ten sposób dojrzałe w nich bytować i owocniej funkcjonować" (s. 154). Teologia natomiast ma pomagać katechezie w tworzeniu jej fundamentów (duchowość i ukierunkowanie), określaniu treści oraz być dla katechezy odniesieniem o charakterze weryfikacyjnym, tzn. badać, na ile katecheza inspirowana jest Objawieniem, jakie są jej związki z Kościołem i czy zawiera treści teologiczne (s. 164).

Ostatni rozdział pragnie być, zdaniem autora, odpowiedzią na pytanie, jakiej teologii potrzebuje katecheza. Z pewnością nie takiej, która chciałaby samodzielnie decydować o naturze katechezy. Musi bowiem uwzględniać fakt, że katecheza odwołuje się do innych nauk. Ma ją wspomagać, o czym już była mowa, ale tworzeniem równowagi między elementem teologicznym i antropologicznym ma zajmować się katechetyka. Powinna też uwzględniać takie kryteria, jak egzystencjalność, naukowość, dydaktyczność i pedagogiczność. Nie można bowiem wszystkich przemysłów teologicznych przenosić do katechezy, potrzebna jest jej natomiast dobra synteza teologiczna, jasno ukazane główne zagadnienia biblijne, pogłębione studium religijności, służba Boża, całościowa refleksja o życiu chrześcijańskim oraz postawa chrześcijańska wobec innych wyznań religijnych. Chodzi więc, zdaniem ks. M a j e w s k i e g o, o teologię odniesioną i wciąż odnoszoną do czasu, środowiska i kultury katechizowanego.

Książka ks. profesora M. M a j e w s k i e g o jest z całą pewnością cennym wkładem w rozwój polskiej katechezy i katechetyki. Tym cenniejszym, gdy zważy się fakt, że nie powstaje u nas wiele dzieł katechetycznych. Może ona z powodzeniem służyć wszystkim, którzy są zainteresowani problemami katechezy i wychowania.

Kazimierz Misiaszek sdb

Kazimierz Misiaszek SDB - dr teol., opiekun Katedry Teologii Pastoralnej na Wydziale Teologicznym ATK w Warszawie

Władysław Seńko, *Piotr Wysz z Radolina (*ok. 1354-+1414) i jego dzieło „Speculum aureum”*, Instytut Tomistyczny Ojców Dominikanów w Warszawie, Warszawa 1996, s. 347.

Praca W. Seńki ukazała się jako 2. tom w serii Studia „Przeglądu Tomistycznego”, wydawanej pod redakcją Kazimierza Marciniaka OP. Bohaterem książki jest Piotr z Radolina zwany Wyszem (*ok. 1354-+1414), herbu Laska, jedna z czołowych postaci życia umysłowego i politycznego Polski z przełomu XIV i XV wieku. Był on mistrzem wydziału *artium* uczelni praskiej, doktorem obojga praw Uniwersytetu Padewskiego, protonotariuszem Stolicy Apostolskiej, biskupem krakowskim i poznańskim, doradcą

królowej Jadwigi i bliskim współpracownikiem Władysława Jagiełły, współtwórcą odnowionego Uniwersytetu Krakowskiego i jego pierwszym kanclerzem, ambasadorem króla polskiego na obrady soboru w Pizie w 1409 roku. Piastując tyle ważnych urzędów, wywarł znaczący wpływ na dzieje Kościoła i państwa w ostatnim dziesięcioleciu XIV i pierwszych latach XV wieku.

W latach trzydziestych naszego stulecia Stanisław Kijak poświęcił tej postaci monografię, która, zdaniem W. Seńki, domagała się dziś istotnych korekt i uzupełnień. W międzyczasie pojawiły się bowiem nowe, nieznane dotąd źródła i opracowania pogłębiające wiedzę o tej epoce i postaci Piotra z Radolina. O ile dotychczas istniejące opracowania zajmowały się głównie życiem i działalnością Wysza, o tyle brak było udostępnienia jego działalności literackiej. Sygnowane imieniem Wysza Statuty synodalne były oficjalnym dokumentem kościelnym, którego autorem mogło być z powodzeniem powołane do tego celu kolegium redakcyjne.

W. Seńko podejmuje próbę wypełnienia tej istotnej luki w wiedzy o Piotrze z Radolina. Podane przez autora informacje na temat studiów Wysza nie pozwalają uotożsamić go z postacią bliżej nieznanego Piotra Polaka, działającego w Erfurcie w połowie XIV wieku. Po raz pierwszy zostaje opublikowane autentyczne dzieło Wysza: *Speculum aureum de titulis benefactorum ecclesiasticorum*, poświęcone krytyce fiskalizmu kościelnego za pontyfikatu Bonifacego IX i wzywające do gruntownego odnowienia Kościoła - in capite et in membris. W. Seńko twierdzi, że to jedno z najbardziej rozpowszechnionych w bibliotekach europejskich dzieł: obecnie jest do dyspozycji trzydzieści jeden jego rękopisów, które autor skrupulatnie opisuje we wstępie do edycji, podając miejsce ich przechowywania. Zagięło cztery rękopisy. Dotychczasowych wydań *Speculum* było 4. Można się również oprzeć na siedmiu przekazach pośrednich. Autor dokonuje analizy przekazów źródłowych, klasyfikując je w trzy grupy, a następnie kreśląc *stemma codicum*, mapę zależności poszczególnych wersji utworu pomiędzy sobą. Wstęp do edycji kończą refleksje poświęcone problemom czasu i miejsca powstania dzieła, jego autorstwa oraz znaczenia dla historii polskiej myśli politycznej. Na str. 73-169 zostaje zamieszczona wersja krytyczna dzieła Wysza. Ponad połowę książki wypełniają aneksy. Zamieszczone zostały w nich Formularz i inne dzieła przypisywane Wyszowi, a także mowy związane z jego osobą oraz dokumenty dotyczące życia i działalności Wysza. Książkę kończy wykaz skrótów bibliograficznych zastosowanych w kalendarium, wykaz skrótów i symboli, bibliografia, streszczenie w języku niemieckim, indeks cytatów biblijnych ze *Speculum aureum*, indeks cytatów prawniczych ze *Speculum aureum*, indeks osób ze *Speculum aureum*, a także indeks osób z Formularza.

Dzieło W. Seńki oraz współpracujących z nim osób zasługuje na najwyższą ocenę. Jest to edycja wzorцова pod każdym względem. Sięgną po nią z całą pewnością osoby zainteresowane historią polskiej myśli kościelnej i politycznej. Instytut Tomistyczny Ojców Dominikanów w Warszawie, kontynuując swoje ambitne plany edytorskie, wspierane z funduszy Komitetu Badań Naukowych, oddaje polskiej kulturze narodowej nieocenioną przysługę.

Ks. Ignacy Bokwa

Ks. Ignacy Bokwa - dr teol., adiunkt w Katedrze Teologii Dogmatycznej I, na Wydziale Teologicznym ATK w Warszawie.